

Nr 49

Utlåtande i anledning av väckt motion om ersättning till Hemming Gabrielsson för förluster, som åsamkats honom i anledning av fabriksbrand under hans beredskaps-tjänstgöring.

(5:e avd.)

I en inom andra kammaren av herr Nilsson i Östersund väckt motion (II: 338) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att av statsmedel utbetala 35 000 kronor till Hemming Gabrielsson såsom ersättning för de förluster, som åsamkats honom i anledning av fabriksbrand under hans beredskaps-tjänstgöring.

Till stöd för ifrågavarande förslag anföres i motionen följande.

År 1935 inköpte vpl. 315-64-28 Gabrielsson, Hemming, jämte en annan person, ett tegelbruk i Duved, Åre socken, Jämtlands län. Köpesumman, som då var 12 500 kronor, anskaffades genom lån.

Under tiden 5—14 oktober 1943 var Gabrielsson — vilken tjänstgjorde som verkmästare vid tegelbruket — inkallad till beredskapstjänstgöring vid I 5, Östersund. Under tiden Gabrielsson var inkallad eldhärjades hans rörelse, varvid byggnaden, lager och maskiner förstördes. Byggnaden var uppförd i sex våningar, varav en våning användes för framställning av gengasved. Maskiner hade då anskaffats till ett värde av ca 10 000 kronor. Dessutom förstördes hela det inneliggande lagret, ca 250 000 st. tegel och dräneringsrör, samt ett större parti gengasved. Gabrielsson åsamkades därigenom stora ekonomiska förluster, som han ännu inte kunnat klara av.

Enligt Gabrielssons egen uppgift uppgår de skulder som härrör sig från nämnda rörelse i dag till omkring 35 000 kronor. Han har stor familj, sju barn, därav fyra minderåriga. Till detta kommer att han på grund av broskbildning i båda knäna icke kan åtaga sig tyngre arbete. Något lämpligt arbete finns knappast att tillgå i hemorten. Gabrielsson har vid tre olika tillfällen sökt lån genom företagarföreningen för att sätta tegelbruket i gång igen, men samtliga gånger fått avslag. Han har därjämte haft kontakt med försvarets socialbyrå samt försvarets civilförvaltning och där framställt anspråk på skadestånd för den nedbrunna fabriken.

Gabrielsson har själv den bestämda uppfattningen att om han icke varit inkallad vid eldsvådetillfället, utan själv kunnat utöva tillsyn över fabriken, hade eldsvådan upptäckts i god tid och skadeverkningarna kunnat begränsas, så att något större avbräck i rörelsen icke hade vållats. Under sådana omständigheter synes det skäligt att kronan ersätter Gabrielsson för en skälig del av de förluster, som han genom den uppkomna situationen åsamkats under sin beredskapstjänstgöring.

Av för utskottet tillgängliga handlingar inhämtas,

att Gabrielsson i en den 17 januari 1955 dagtecknad, till »Kungl. Svenska Krigsmakten och Kronan» ställd skrift — med förmålan bl. a. att det eldhärjade tegelbruket varit lågt försäkrat samt att en av brandförsäkringarna ej varit i kraft — anhållit om viss utredning ävensom förklarat sig ämna inkomma med ansökan om »skadeståndshjälp»;

att, sedan berörda skrift överlämnats till försvarsstabens personalvårdsavdelning, Gabrielsson på förfrågan av personalvårdsavdelningen upplyst bl. a., att premien för nämnda brandförsäkring ej varit erlagd å förfallodagen, att den genom branden uppkomna förlusten efter dåvarande realvärde kunde uppskattas till 150 000 å 200 000 kronor samt att uppbyggnadsvärdet belöpte sig till omkring 500 000 å 700 000 kronor;

att personalvårdsavdelningen därefter verkställt utredning i syfte att klarlägga, huruvida kronan på grund av särskild författning kunde anses vara ansvarig för den förlust Gabrielsson lidit, varvid konstaterats bl. a. dels att Gabrielssons militärtjänstgöring under tiden den 5—den 14 oktober 1943 icke kunde anses hava vållat honom bristande förmåga att i tid erlägga försäkringspremien, dels ock att Sveriges hantverks- och småindustriorganisation icke disponerade några fonder för hjälp i här avsedda fall;

att personalvårdsavdelningen i vad Gabrielssons framställning rörde »skadeståndshjälp» beslutat överlämna densamma till försvarets civilförvaltning, som vore den myndighet, vilken för försvarets del handlade ekonomiska frågor;

att försvarets civilförvaltning med skrivelse den 26 april 1955 överlämnat handlingarna till försvarets socialbyrå för de åtgärder, vartill kunde finnas fog;

att försvarets socialbyrå i skrivelse den 28 april 1955 till försvarets civilförvaltning dels förklarat sig sakna möjlighet att inom sitt verksamhetsområde vidtaga några åtgärder för att lämna Gabrielsson ekonomisk hjälp eller att förmedla lämplig anställning för honom, dels upplyst att Gabrielsson tillrättts att söka kontakt med arbetsvårdsexpeditionen vid länsarbetsnämnden i Östersund, med vilken han jämväl borde kunna diskutera möjligheterna till ekonomiskt stöd för bl. a. en tilltänkt pensionatsrörelse, dels ock meddelat att Gabrielsson på förfrågan uppgivit att hans förutvarande kompanjon i tegelbruket vid eldsvådetillfället varit sysselsatt vid bruket och fått dela den förlust, som uppstått till följd av branden;

samt att försvarets civilförvaltning i skrivelse den 7 maj 1955 till Gabrielson meddelat, att då någon laglig grund för kronan åvilande ersättningskyldighet icke föreläge och då, oavsett huru därmed kunde förhålla sig, preskription inträtt beträffande hans anspråk, framställningen icke föranledde någon ämbetsverkets vidare åtgärd.

Utskottet. Beträffande de närmare omständigheterna i samband med förenämnda fabriksbrand ävensom den utredning, som myndigheterna vidtagit i anledning av Gabrielssons ersättningsanspråk, får utskottet hänvisa till den

ovan intagna redogörelsen. Såvitt utskottet kan finna, kan vad i motionen anförts rimligen inte leda till att riksdagen nu skulle träda hjälpande emellan genom beviljande av ersättning åt Gabrielsson. Utskottet avstyrker därför bifall till motionsyrkandet.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 338 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 9 mars 1956

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 47.